

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

มะม่วงหิมพานต์ (*Anacardium Occidentale* L.) เป็นพืชที่ผลผลิตแปรรูปแล้วมีราคาแพง เนื่องจากเป็นพืชที่ตลาดโลกมีความต้องการสูงและเป็นพืชประเภทนัท (nut) หรือพืชเคี้ยวมันที่มีความสำคัญเป็นลำดับสองในการค้าระหว่างประเทศรองจากเฮเซลนัท (hazel nut) ที่มีส่วนแบ่งการตลาดพืชพวกนี้ที่อยู่ 35% มะม่วงหิมพานต์ 29% วอลนัท (walnut) 21% และอัลมอน (almond) 16% (สัมฤทธิ์, 2538) โดยมีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นผู้บริโภครายใหญ่รองลงมาก็คือ ประเทศอินเดีย ส่วนผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก คือ เวียดนาม ผลิตได้ 60% ของปริมาณผลผลิตในโลก รองลงมาก็คือ ประเทศอินเดีย (Fernandes, 2003) ส่วนของมะม่วงหิมพานต์ที่ใช้บริโภคในรูปแบบของนัท ก็คือ เมล็ดเนื้อใน (kernel) ได้มาจากการแกะเปลือกของเมล็ด (shell หรือ exocarp) เมล็ดที่ยังไม่แกะเปลือกเรียกว่านัท ส่วนผลของมะม่วงหิมพานต์เรียกว่า ผลป้อม (apple) ในปี 2538 เมล็ดเนื้อในมะม่วงหิมพานต์ส่งออกในราคา กิโลกรัมละ 140 บาท (สถาบันวิจัยพืชสวน, 2541) ในขณะที่ราคาขายในตลาดท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานีในปี 2545 พบว่า ราคาของเมล็ดมะม่วงหิมพานต์แกะเปลือกและคั่วแล้ว พร้อมบริโภคมีราคาสูงอยู่ระหว่าง 200 ถึง 250 บาทต่อ กิโลกรัม และราคาของเมล็ดดิบขายที่สวนกิโลกรัมละ 20 บาท (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2545)

สำหรับมาตรฐานเมล็ดเนื้อในของมะม่วงหิมพานต์เพื่อการส่งออกสามารถแบ่งเกรดได้แสดงในตารางที่ 1

Table 1 World standard of cashew whole kernel

Grade	Number of kernels/pound
Super large wholes	160/180
Large wholes	180/200
Grade 1 W210	200/210
Grade 2 W240	220/240
Grade 3 W280	260/280
Grade 4 W320	300/320
Grade 5 W400	350/400
Grade 6 W450	400/450
Grade 7 W500	450/500

Source: Suwit (2546) in Thai

จากข้อมูลปริมาณและมูลค่าการส่งออกเมล็ดเนื้อในของมะม่วงหิมพานต์ระหว่าง ปี 2542 ถึง ปี 2544 พบว่าประเทศไทยส่งออกในปริมาณที่ลดลง กล่าวคือ จากเดิมส่งออก 771 ตัน ในปี 2542 ลดเหลือเพียง 75 ตัน ในปี 2544 อันเนื่องมาจากผลผลิตรวมของประเทศลดลง ในขณะที่ราคากลับเพิ่มสูงขึ้น จากเดิมก.ละ 55.77 บาท เพิ่มขึ้นเป็นก.ละ 186.66 บาท (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2545) โดยพบว่าสาเหตุหลักของการลดลงของผลผลิตรวม เกิดจากพื้นที่ปลูกมะม่วงหิมพานต์ในประเทศไทยได้ลดลงอย่างมาก จาก 385,926 ไร่ ในปี พ.ศ. 2532 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2532) เหลือเพียง 144,437 ไร่ ในปี พ.ศ. 2538 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2539) อันเป็นผลมาจากการติดผลน้อยลงของมะม่วงหิมพานต์ ทำให้ได้ผลผลิตต่อต้นต่ำ จนไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เกษตรกรจึงหันไปปลูกพืชอื่นแทน โดยพื้นที่ปลูกที่ลดลงส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกมะม่วงหิมพานต์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สุวิทย์, 2540) อย่างไรก็ตามได้มีการขยายพื้นที่ปลูกมะม่วงหิมพานต์ในภาคตะวันออกเป็นจำนวนมาก จนสามารถส่งออกเมล็ดเนื้อในมะม่วงหิมพานต์ได้ถึง 688 ตัน ในปี 2546 คิดเป็นมูลค่า 116 ล้านบาทหรือกิโลกรัมละ 168.60 บาท (สุวิทย์, 2546) โดยจังหวัดที่ปลูกมะม่วงหิมพานต์มากที่สุดในภาคตะวันออก คือ จังหวัดชลบุรี รองลงมาคือ จันทบุรี ระยอง และตราด มีพื้นที่ปลูกในปี 2546 เท่ากับ 53,449 , 14,656 , 8,926 และ 2,317 ไร่ ตามลำดับ (ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร, 2549)

สำหรับการปลูกมะม่วงหิมพานต์ในภาคใต้ ส่วนใหญ่ปลูกอยู่ในจังหวัด ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (พิชัย, 2535) จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด ในปี 2546 ได้แก่ ระนอง พังงา และปัตตานี โดยมีพื้นที่ปลูกเท่ากับ 57,426 , 11,886 และ 9,141 ไร่ ตามลำดับ (ศูนย์สารสนเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร, 2549) โดยเกษตรกรนิยมปลูก มะม่วงหิมพานต์พันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากทนทานต่อสภาพแวดล้อมและให้ผลผลิตในระยะแรกๆสูง แต่เนื่องจากขาดการบำรุงรักษาที่ถูกต้อง จึงประสบปัญหาปริมาณผลผลิตตกต่ำและคุณภาพเมล็ดไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งจากการวิจัยของสถาบันวิจัยพืชสวน พบว่า ถ้ามีการจัดการมะม่วงหิมพานต์ โดยการใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ควบคู่ไปกับการตัดแต่งกิ่ง จะสามารถเพิ่มผลผลิตได้เฉลี่ยถึง 34% (สถาบันวิจัยพืชสวน, 2541) ดังนั้น การศึกษาถึงการปรับปรุงคุณภาพและปริมาณการผลิตมะม่วงหิมพานต์ โดยการใช้ปุ๋ย N, P, K และปุ๋ยอินทรีย์ในระดับต่างๆ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตมะม่วงหิมพานต์ ช่วยเพิ่มผลผลิตของมะม่วงหิมพานต์ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด และเป็นการปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐานโลก เป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออกของประเทศ เป็นการช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรที่มีมะม่วงหิมพานต์อยู่ในครอบครองแล้ว แต่การดูแลปฏิบัติยังไม่ได้ปฏิบัติตามหลักวิชาการ นอกจากนี้การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ จากการจัดการใช้ปุ๋ย N, P, K และปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อเพิ่มผลผลิตควบคู่ไปด้วยจะเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้เกษตรกร หันมาดูแลรักษามะม่วงหิมพานต์โดยการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อปรับปรุงปริมาณ และคุณภาพของผลผลิตมะม่วงหิมพานต์ ภายใต้การใช้ปุ๋ย N, P, K และปุ๋ยอินทรีย์ในระดับต่างๆ ในพื้นที่ดินทรายใกล้ทะเลภาคใต้ฝั่งตะวันออก

1.2.2 เพื่อศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ในการใช้ปุ๋ย N, P, K และปุ๋ยอินทรีย์ ในระดับต่างๆ ในการผลิตมะม่วงหิมพานต์